

5036

۲۰۰۰

۱

۵۶

سجده

نقش آرای مردم در امامت

با تکیه بر سخنان
امیرمؤمنان علی علیه السلام

سعید داودی

(عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی)

سرشناسه: داودی، سعید،

عنوان و نام پدیدآور: نقش آرای مردم در امامت با تکیه بر سخنان امیر مؤمنان علی (ع) / تهیه و تنظیم: سعید داودی

مشخصات نشر: قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۵۶ ص.

شابک: 978-964-533-292-9

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- دیدگاه درباره سیاست و حکومت

موضوع: Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- Views on politics and government

موضوع: اسلام و دولت

موضوع: Islam and state

رده بندی تکره: ۱۳۹۷/۰۹/۳۸ Bp

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۱۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۱-۱۱۲۲

نقش آرای مردم در امامت

با تکیه بر سخنان امیر مؤمنان علی (ع)

تهیه و تنظیم: سعید داودی

تیراژ: ۲/۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

صفحه و قطع: ۵۶ صفحه / رقعی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷

چاپخانه: سلیمانزاده

ناشر: انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۳-۲۹۲-۹

کتابخانه
امام علی بن ابی طالب

قم - ابتدای خیابان شهدا - کوی آمار (۲۲) - پلاک ۱۵

تلفن: ۳۷۷۳۲۴۷۸ - دورنگار: ۰۹۹-۳۷۸۴۰۰۹۹

www.imamalipub.ir

السلامة للجميع

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	کلمات متفاوت از امیر مؤمنان علیه السلام در این باره
۱۰	هدف از تشکیل حکومت
۱۳	۱. مفهوم شناسی
۱۴	۲. نصب الهی در امامت و رهبری
۱۷	۱ - ۲. سیره روشن حضرت فاطمه زهرا علیها السلام
۲۳	۲ - ۲. سخنان روشن امیر مؤمنان علیه السلام علی
۲۷	۳. فلسفه سکوت و همکاری با خلفا
۳۳	۴. استشهاد به آرای مردم و بیعت همگانی
۴۱	۵. حضور مردم، زمینه ساز کارآمدی حکومت
۵۱	جمع بندی
۵۵	فهرست منابع

در ماه رمضان گذشته (۱۳۹۶) رئیس جمهور محترم حجت الاسلام والمسلمین حسن روحانی در جریان مراسم دیدار و ضیافت افطار جمعی از بزرگان و اساتید دانشگاه، طی سخنانی درباره شخصیت امیرالمؤمنین علی علیه السلام با اشاره به روایتی از ایشان اظهار کردند: «امیرالمؤمنین علیه السلام مبنای ولایت و حکومت را نظر و انتخاب مردم می‌داند و می‌گوید هر کسی شما او را برگزینید به عنوان ولی خودتان و رهبر جامعه، من هم اطاعت می‌کنم، من هم می‌شنوم و اجرا می‌کنم». ایشان جمله امیرمؤمنان علیه السلام را در خطبه ۹۲ نهج البلاغه گواه سخن خویش آورده‌اند.^۱

البته ایشان در ۳۰ خرداد ۹۶ در ضیافت افطار با روحانیون، این مطلب را به گونه‌ای دیگر توضیح داده، و گفته‌اند: مباحث توحید، نبوت، امامت و عدل الهی، مسائلی نیست که بخواهیم درباره اینها بگوییم کسی درباره امامت امام بیاید رأی بدهد. اصلاً بحث رأی

مطرح نیست؛ بحث علمی، نظری، عقلی و استدلالی است. مسأله علمی ارتباطی به رأی مردم ندارد.

سپس میان امامت و تشکیل حکومت تفاوت قائل شدند و در تشکیل حکومت که به بسط ید نیاز دارد، حضور مردم و آرای آنان را لازم شمرده‌اند.^۱

در پی سخن نخست رئیس جمهور، مطالبی در نقد نظر ایشان بیان شد. آیت الله العظمی مکارم شیرازی - مد ظله العالی - نیز در شب قدر (۱۳۹۶/۳/۱۷) با اشاره به سخنان نخست رئیس جمهور در ۲۴ خرداد فرمودند: «یکی از دولتمردان گفته است که مبنای ولایت از دیدگاه امام علی علیه السلام نظر مردم بود و دموکراسی، میراث این امام معصوم است! این حرف عجبی است! او یک صفحه از نهج البلاغه را دیده و بقیه را ندیده است».

ایشان افزودند: «نباید بگوییم که حاکم را رأی مردم تعیین می‌کند، رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود که تعیین جانشین من با خداست و خداوند به هر کسی که خواست، ولایت می‌دهد و کتاب‌های زیادی در خصوص غدیر نوشته شده است».^۲

مقالاتی در پاسخ به این بیان رئیس جمهور نوشته شد و این بحث‌ها زمینه‌ای گردید تا نگارنده فارغ از بحث‌های سیاسی و تنها

۱. سایت ریاست جمهوری، ۳۰ خرداد ۱۳۹۶.

۲. خبرگزاری فارس ۱۳۹۶/۳/۲۸.

برای کشف حقیقت و فهم درست بیان امیرمؤمنان (علیه السلام)، به کلمات متفاوت آن حضرت در این باره بپردازد.

کلمات متفاوت از امیرمؤمنان (علیه السلام) در این باره

در باره نقش مردم در زعامت و رهبری جامعه، کلمات متفاوتی از معصومان، به ویژه امیرمؤمنان علی (علیه السلام) نقل شده است (که در ادامه خواهد آمد). در پاره‌ای از کلمات، آن حضرت خود را منصوب الهی و مستحل این جایگاه می‌داند و مردم را به سبب روی آوری به سوی دیگران سرزنش کرده و دیگران را شایسته حضور در این جایگاه نمی‌داند.

در برخی از کلمات، آن حضرت به رأی مردم اعتبار می‌بخشد و تصریح می‌کند که هر کس را مردم به حکومت برگزینند، او نیز از وی شنوایی خواهد داشت.

در پاره‌ای از کلمات نیز خود را براساس شیوه‌ای که خلفای گذشته به خلافت رسیدند، منتخب مردم می‌داند و حق انتخاب را به شورای مهاجران و انصار می‌دهد و علت به دست گرفتن حکومت را اقبال عمومی برمی‌شمرد، که همه این موارد نیاز به بررسی دارد و این مقاله به طور عمده با تکیه بر کلمات امیرمؤمنان (علیه السلام) در صدد نشان دادن میزان دخالت نظر مردم در امامت و پیشوایی است.